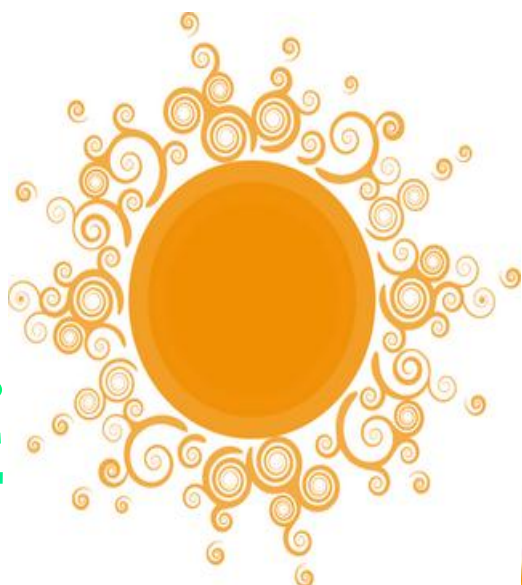




ARRIBE

RE

CUTS



BONES VACANCES A TOTI!!

ENSENHADOR

EDITORIAU		3
ES ABELHES		4
CORNÈR DE MANUALITATS		8
ENIGMES MATEMÀTICS		10
MANUALITATS DAMB PÈIRES		12
ES PIRATES DE P5		15
FILOSOFIA 3/18		17
ESTUDIAM ES MAMIFÈRS		21
HÈM DE CODINÈRS		25
ENTREVISTA A ELISABETH MOGA		27
TUTOR PDI		30
PROJÈCTE ORENETES		34
E ... COMA ÈS, CALAMAR?		38
ES NÒSTES AUXILIARES		40
TEATRE		41
GESSUDA TÀ ST. BEAT		44

editoriau

Eth cors s'iniçièc damb era incertesa dera “crisis”, mès podem dèder que començaram eth nau cors escolar damb un shinhau mens de sòs, mès conservant tot eth professorat, mantenguent eth projècte Educat 1x1 e era siesau ora.

Es mèstres, non impòrte eth cambi politic que se produsisque, èm supeditats a bèth aquiù quina reforma educatiua se hèsque o derogacion d'un o un aute decret. Se açò contribusís a mielhorar era educacion, ben benvengut sigue, mès non tostemp a sigut atau. Non i pòt auer un vertadèr cambi ena societat sense era ajuda des mèstres, cau qu'eth sòn trebalh sigue reconeishut e valorat, tot soent ac cau rebrembar.

Ena nòsta revista “Èm de Les” que ja vam pera nº 9, podetz veir sonqu'ua petita part deth trebalh que se realize ena escòla, demoram que vos agradigue, damb era nauetat dera sua edicion en supòrt digitau. Mès deisharam ua mòstra en papèr en totes es classes entà qu'era mainadèra la pogue liéger en quinsevolh moment.

Eth cors s'a acabat e rebrembaram ua auta generacion de mainadèra que passèc per aguest Estudi, non sense auer deishat era sua emprenta personau. Desiram que sapiguen trapar eth sòn camin en tot créisher coma persones.

Non podiem acabar sense dar fòrça ànims ara mèstra Anna, que volem que se recupère çò mès lèu possible e poder-la veir viste per aciù.

A toti vosati e vosates que passetz un Bon Ostiu .

Era direccion e professorat.

ERA ABELHA



Era mainadèra de P-3 decidírem qu'eth dusau trimesadèr mos agradarie apréner causes sus es ABELHES. Dejà sabíem bèra causa, coma qu'es abelhes piquen, mès non auíem guaire clar se minjauen pan o mochets.

Per aquerò decidírem demanar ajuda as nòsti pairs e as mèstres. Ath delà, entà arremasssar fòrça informacion, creèrem ena classa eth cornèr dera ABELHA.



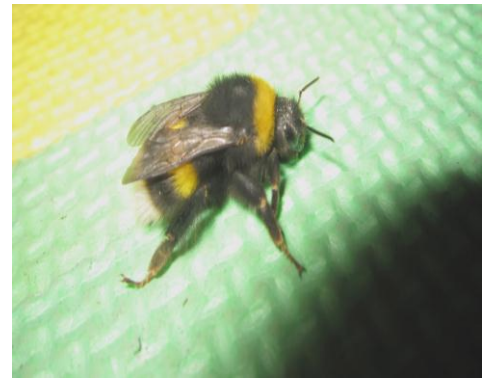
Qué campes, Laia?

Je, je...
Non saben
qui sò!



Ath long deth trimesadèr auem realizat fòrça experiéncias, e auem comprovat que podem apréner causes de disparièrs lòcs: des libres, escotant as adults, observant e tocant causes dera natura, veiguent era tele e tanben en tot jogar.

Çò que mès mos a agradat a estat observar coma un ABELHARD treiguie era sua trompa entà minjar banana!



Tanben mos choquèc un pialòt escotar a ua apicultora de vertat,
Maite, que sap coma suenhar as ABELHES entà obtier mèu.
Sabetz? Maite ei era mair d' AIDA



A que sembli un
apicultor de
vertat?



E jo, qué sembli?
Donques ua
abelha, clar!





Coma que pendent eth mes de hereuèr
ère Magràs, damb CRISTINA hèrem
ues masques d' ABELHA fòrça polides,
e ena classa auem jogat a hèr
d'ABELHA e de flor.

Tanben, damb PILI, auem
bastit ues ABELHES que
lèu semblem de vertat.
Sabíetz qu'es ABELHES
an cinc uelhs, quate ales e
sies pantes ?



Quina abelha
mès polida que
m'a quedat!



Vos podem explicar tot çò qu'auem aprenut sus es ABELHES, mès
òc que vos podem díder que çò que mès les agrade minjar ei...
Era mèu ! E praubi de vosati que sagetz de panar-les-ac.

Cornèr de manualitats

Eth projècte "Mil grullas" de Makiko ei ua iniciatiua fòrça polida d'ua japonesa que viu en Madrid.

En Japon sòlen hèr 1.000 grulhes entà que se complisque un desir. Per açò a de besonh era nòsta ajuda entà animar a aguest país e especiuaments ara gent qu'ei laguens des zònes mès afectades pera catastròfa. Un còp que Makiko age es mil grulhes "on line", se les enviarà as nòsti amics deth nòrd de Japon, que tanta ajuda e tant ànim van a auer de besonh. Nòsati n'auem hèt ues.



Ua vielha legenda japonesa promet que quinsevolh que hèsque mil grulhes de papèr arreceberà un desir per part d'ua grulha atau coma ua vida longa o era recuperacion d'ua malautia. Es mil grulhas de origami s'an tornat un simbèu de patz, a causa dera istòria de Sadako Sasaki (1943-1955), ua petita mainada japonesa que desirèc guarir-se dera sua malautia produsida pera radiacion d'ua pompa atomica .

Què vos pensatz qu'es mòbils son sonque entà telefonar as nòsti amics, familhars, eca? Donques non, guardatz que polida a quedat era nòsta classe tota decorada damb mòbils que lèu decoraràn es nòstes abitacions



Jo sò er esquirò de Nathaly e me cridi Lindana



Jo sò , era girafa de Jessica



E jo sò Rex, eth canhòt de Rodrigo





ENIGMES MATEMATICES



ER ENIGMA DE PRUMÈR:

Carla e jo èm plan enamoradi.

Deluns li regalè 1 mochet.

Dimars era me dèc 2 mochets.

Dimèrcles jo li dí 5 mochets.

Dijous, arren d'arren.

Diuendres era me dèc 3 mochets.

Guaires mochets li è dat a Carla?



ER ENIGMA DE DUSAU:



M'acabe de quèir un dent en tot minjaua un gelat de chicolata.

Ager perdí 2 dents en tot minjaua pizza e aquest maitin m'a gessut un nau dent. De manèra qu'ara è 21 dents.

Guaires dents auia delàger?

ENIGMA DE TRESAU:



I a arrats en un calaish.

Cada arrat en un cornèr.

Cada arrat ve 3 arrats.

Sabes guaires arrats son?



Eth calaish des suspreses.
1974. Àngels Planells

ENIGMA DE QUATAU:



Eth detectiu Sospites mesuraue un angle de 14° .
Metec dessus d'ua lupa qu'agranie dus còp era
mesura reau es causes e lo tornèc a mesurar.
Guaires grades mesurèc er angle eth dusau còp?

ENIGMA DE CINCAU:

En ua gaujòla a on i a conilhs e coloms, poden compdar 35
caps e 94 pautes.
Guaires conilhs i a ena gaujòla?

ENIGMA DE SIESAU:



En ua des gaujòles deth Zòo Matezòo i a ua
barreja d'animaus sauvatges. En totau, i a 12
caps e 20 pautes e eth doble d'animaus damb
quate pautes que damb dues. Guaires
animaus de dues pautes i a ena gaujòla?

Per pensar més:

Si arranquem les pàgines 29, 52, 77, 78 i 95 d'un
llibre, quants fulls haurem arrencat?



Solucion 1: 6	Solucion 2: 23	Solucion 3: 4	Solucion 4: 14°	Solucion 5: 12	Solucion 6: 4 ò 5
---------------	----------------	---------------	------------------------	----------------	-------------------

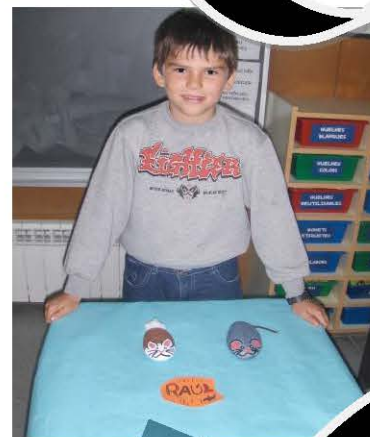
MANUALITAT DAMB PÈIRES

Es mainatges e mainades de tresau realizèren ua manualitat damb pèires der entorn, bèth un les anèc a cercar en arriu, quina passada!!!

An seguit es indiqués d'un tèxt instructiu deth libre de lengua aranesa e ben que les an seguit, senon podetz veir que polides les an quedat. Umm!!! me semble que papa e mama tanben les an ajudat un shinhau.

Les auem metut en colidòr deth nòste Estudi e tota era gent que venguec eth dia de Pòrtes Dubèrtes (18 de mai) les podec aguardar.





Animaus de peira

Te prepausam de hèr ues figures decoratives plan especiaus, a compdar de peires. As de seguir ath pe dera letra es indiques que s'exprimissen ara seguida. Haram un arratòt, un conilh e ua abelha.

- 1 Laua es peires e shuga-les ben.
- 2 Pinta-les de blanc e deisha-les shugar.
- 3 Quan es peires siguen shutes, pinta-les cadua d'un color: gris era der arratòt, ròi era deth conilh e nera era dera abelha. Er arratòt l'auràs de pintar tot, mès eth conilh pòs deishar-lo miei blanc, miei ròi, se vós. Deisha-les shugar.

MATERIAUS

- tres peires lises
- pintura tà papèr
- pincèus
- retoladors de punta fina
- un tròc de ficèla
- un borrellhon de coton
- papèr de ceba
- pega multiusi
- vernís

- 4 Quan era pintura de color sigue shuta, se cau, pinta es detalhs de d'alti colors, com son es listres dera abelha.



- 5 Diboisha tamb retolador de punta fina era cara des animaus e pinta es petiti detalhs: per exemple, eth nas.



- 7 Quan siguen shutes, encòla tamb pega em ficèla ar arratòt e eth borrellhon de coton aith conilh, entà hèr-les es cos, e ues bocans de papèr de ceba ara abelha, com se siguessen es ales.

Cheryl Oney, Anna M. Shaw
Jopu y orar
(revista e adaptacion)
Paranin





ES PIRATES DE P-5

Hè uns dies e aprofitant eth bon temps es escolans e escolanes de P5 amassa damb es mainatges e mainades de P-3, anèrem de passeg entà anar a veir animalòts pr'amor que portam lèu tot tot eth cors estudiant es diuèrses manèras qu'an de néisher, guaires pautes an segontes era classe d'animaus que son, coma an eth còs, que mingen...

Atau que mo n'anèrem a dar un torn. Mos agradèc fòrça poder tocar a bèth un e dar-le de minjar a bèth aute.

Ena classe tanben auem aprenut que les cau suenhar e respectar, atau que ja sabem qu'aueu ua mascòta ei ua grana responsabilitat e non sonque un caprici.



Aguesti shivaus, coma toti, son mamifèrs, an quate pautes e mingen èrba.



Audèths, an plomes, nèishen
des ueus, an bec, dues pautes...



Es conilhs èren fòrça polidi e minjauem
chicòies qu'agarrauem en tèrra.

An ues aurelhes longues,longues... Despús deth passeg ena classe parlèrem
de toti es animaus qu'auiem vist e tanben hèrem un diboish.

filosofia 3/18



Es nòsti mainatges e mainades comencèren a hèr Filosofia pendent aquest cors escolar. Es mèstres experimentèrem damb ues techniques aprenudes en un cors que realizèrem en estudi damb ues formadores deth grop IRPF(Innovacion e recèrca entar ensenhament dera filosofia).

Mos prepausèrem dus objectius plan simples, mès tan difícils d'assolidar!!!

⊗ Ajudar ara mainadèra a pensar per eri madeishi, èster mès reflexius, mès responsables e mès autònoms, en tot treballar abilitats e destreces.

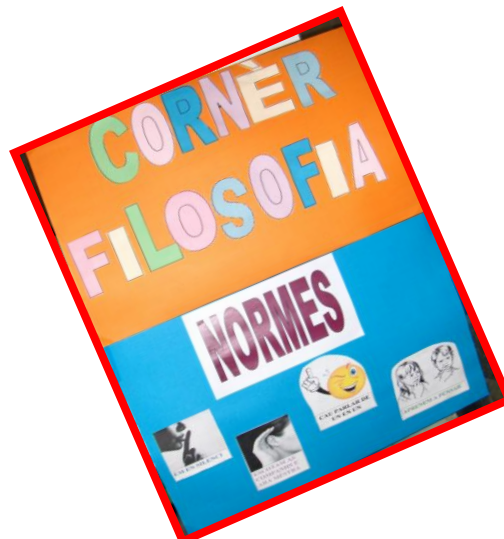
⊗ Mostrar-se mès respetuosi entre eri/es e tanben damb es auti/es.

Dempús de trebalha'c tot eth professorat enes classes, ac valorèrem coma fòrça positiu e tà veir es resultats mos ac calie treballar de forma contunhada. Atau que decidirem qu'enes ores d'expression orala haríem filosofia e



es mès petiti en intercomunicacion e lenguatges.

Enes classes auem creat un cornèr damb ues normes de foncionament damb bèri trabalhs.



Iniciacion ath projècte

- Premanim eth pannèu damb es normes:



- Liegem e discutim sus un tèxte:



- Trebalham sus ua idea.



- Expression artistica dera idea:



➤ **Expression orala deth trebalh realizat:**



➤ **Trebalh de reflexion:**



➤ **Avaloracion dera activitat**

Es mainatges e mainades auràn d'avalorar era activitat de filosofia en tot escuelher ua cara e explicat eth per qué. Dempús explicaràn aquerò que mès les age agradat e lo que mens utilitzant es simbèus corresponenti.



ESTUDIAM ES MAMIFÈRS

Es escolans/anes de cicle inicial auem après fòrça causes sus es **animaus dera Val d'Aran**, sustot des **mamifèrs**, eth cèrvi, eth sanglièr, er os, era vop

Coma podetz veir en aguesti trocets des nòsti trabalhs



E th sanglièr ei un mamífer **omnivòr** ei a dider minge de tot eth sanglièr demora en grop, sonque ges de th son refugi de met entà er car minjar a eth còr redonet, pòth durar e

2 damb punchès, a uns ulhals que l'ajuden a estornegar terna. Les sharitèn plan minjar er aglans que quèn en soler.

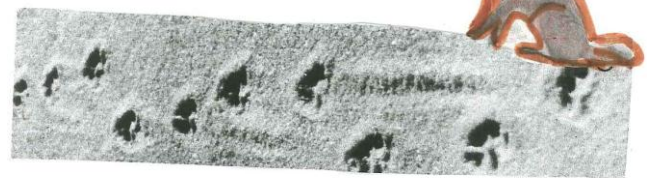


sua peada



Es femelhas non an còrnes.

Era primaiera an entre 1 o 2 hilh.



Er esquiroè ei un mamífer **rosegair**. Ei omnivòr mès basicament s'alimente de fructs de th lòse pinhons, durass, aglans, nòdes e castanhas. Ei alongat, pelut e er sua coa ei fòrça peluda. Batis fòrça minses en es abes e las revets de hielhas o mossa.

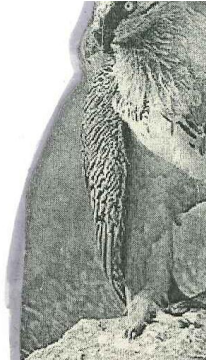


Es excremento dei os tet soent son grami e de forma
variadla, segontes era epòca dei an
e eth tipe d'alimentacion.



Minge fruits, hormigues, abelhes...
Le shaute forsa era mèu!

A forsa enemich,
os rapinhalres
e es carnívors.



Tanben eth senhor **René**, vesin de Les,



e eth senhor **Paquito** de Vielha



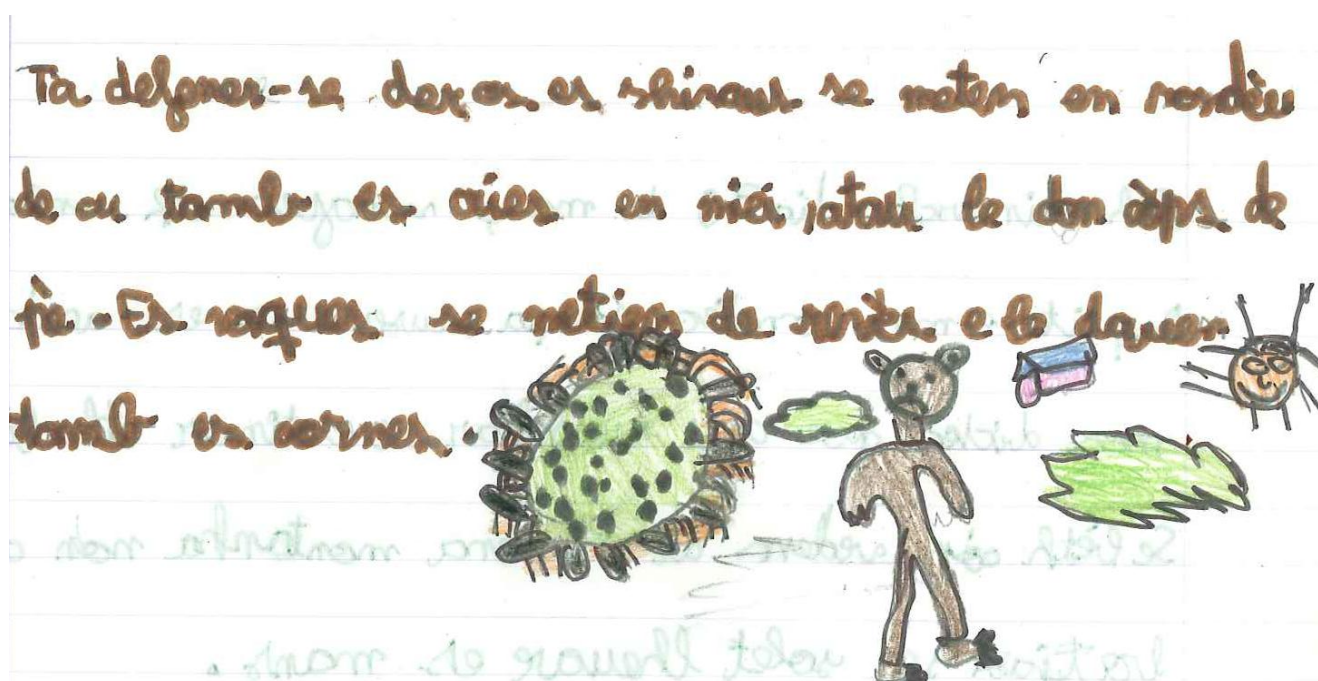
venguèren tara classa e mos condèren fòrça causes.



Ja auíam amanít bèra qüestion tà expausar-le ...



... e, volem saber mès causes ! Coma ...



Mos agradèc fòrça !!!

HÈM DE CODINÈRS!!!

Es gargolhes dera escòla hèm de codinèrs. Auem premanit ues pasteres fòrça bones.

Es ingredients de besonh son aguesti:

HARIA

UEUS

ANÍS

AIGUA

SAU

SUCRE

Com se premanissen es pastères?

Prumèr metem haria e aigua laguens d'un bòl e barrejam damb ua culhèra de husta enquia auer ua pasta semilíquida.



Dempús batem es ueus e ara seguida ac metem tot amassa en un bòl. E fin finau higem era sau e uhn rajòu d'anís.



Ara ja podem méter ua lòsa dera pasta ena padena e anar codent es pastères ua a ua.



E entà acabar... mos les minjam damb un shinhau de sucre!!!



ENTREVISTA A ELISABETH MOGA

Era mainadèra de tresau liegec eth libre "Eth Michon Jogaire", en tot trebalhar-le ena ora de lectura. Mès quina siguec era sua suspresa quan era Comission de Bibliotèca les informèc qu'era autora e ilustradora deth libre, **Elisabeth Moga**, verie a visitar eth Nòste Estudi plan lèu, eth 26 d'abriu. Atau que pensèrem que podíem premanir ues qüestions entà hèr-li ua entrevista. Eth dia arribèc, toti e totes viste eth caièr e eth creion en man:

1. Guairi ans as? (Brahayan)vage, quina chafarderia!!!

È 38 ans.

2. As família? (Maria)

Non sò maridada e tanpòc è hilhs, mès família òc que n'è: pairs, germanes, oncles...

3. A on viues? Per qué viues aquí? (Yannick)

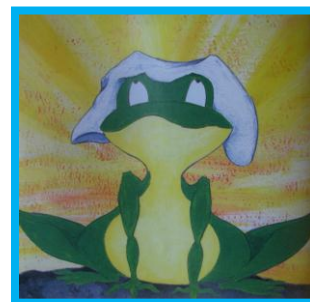
Viui en Barcelona, ja qu'aquíu trebalhi d'illustradora e quan comence era temporada d'esquí, viui en Tredòs, qu'ei a on neishí perque trebalhi de monitora d'esquí en Baquèira-Beret.

4. Coma te'n dèc compde que t'agradaue escriuer? (Gustavo)

Era mia vertadèra vocacion ei era de diboishar, atau que coma sò tanben era ilustradora deth conde, m'animèc fòrça açò tà escriuer era istòria.

5. De petita t'agradaue escriuer? (Theo)

En vertat, çò que m'agradaue hèr ère diboishar e sustot volia diboishar era carretèra de Tredòs.



6. Quan comencès a escriure libres? (Andrea)

Comencè a escriure libres hè 3 ans.

7. As escrit d'auti libres? (Fernando)

Òc, m'agradèc tant que n'è escrit dus mès, tà mainatges e mainades mès petiti que vosati de 3 ans apruprètz.

8. Te guanhes era vida escriuent o ben te dediques a ues autes causes? (Andrea)

Pendent er iuèrn sò monitora d'esquí e eth rèste der an me dediqui a diboishor pannèus publicitaris, ilustrar libres ...qu'ei çò que mès m'agrade.

9. T'as hèt famosa escriuent? (Sol Celeste)

Non, non en sò de famosa, creigui.

10. Coneishís a Ninfa Carabias? (Ariadna)

Òc que la coneishí.



De qué la coneishies? **La coneishí per qu'auie trebalhat de mèstra damb era mia mair, qu'ère tanben mèstra, ena Escòla de Salardú e ère fòrça bona escrivana, mès que jo e mès coneishuda.**

11. Era istòria deth "Michon Jogaire" ei ua istòria reau o imaginària? (Carol Emily)

Ei miei reau e miei imaginària. I a bères causes que òc qu'existissen: es personatges principaus, Jana e Ares, eth pòble de Tredòs, er arriu Ruda, mès ues autes que non: era trobada damb eth pescaire o ben era existència des lueires en arriu Ruda.

12. Li a passat aquesta istòria a quaquarrés que tu coneishes? (Carla)

Òc, mos passèc ua istòria semblable ara mia germana grana, Núria, ara mia germana petita Eva e a jo. Mos agradaue fòrça jogar ath cant der arriu.

13. T'a ajudat quaquarrés a hèr aquest conde? (Raúl)

Òc, m'ajudèc molta gent: era mia mair, es mies germanes e bères amigues qu'apreciï fòrça, sense era sua ajuda non m'auessa animat entà escriuer aquest libre.

14. Per qué as escuelhut aguesti nòms entàs tòns personatges? (Matias)

Eth nòm de Jana ei pera mia neboda e Ares ei ua amiga sua.

15. Guaire temps as tardat en escriuer aquest libre? (Raúl)

Lèu, lèu un an, perque non solet me dedicaua a escriuer, ja vos è explicat qu'en iuèrn tanben hèja de monitora e eth rèste der an, sò ilustradora, qu'ei en vertat eth mèn mejan de vida.

16. Per qué as escrit aquest conde? (Theo)

En vertat çò que mès m'agrade ei diboishar , lo d'escriuer siguec perque m'animèc fòrça era mia familha e siguec ua grana experiéncia.

E atau acabe era nòsta entrevista

**Ⓢ Dempús mos escriuec ua
en nòste caièr e mos signè**



Ⓢ Aciu toti nosati ꝥ nosatꝥ
damb Elisabꝥth ꝥ ꝥra sua
germana Eva.



**NON SABEM SE
SERÀ FAMOSA, TÀ**



TUTOR DE PDI



Aguest tresau trimesadèr es escolan@s de 6au an ensenhat ara mainadèra d'educacion infantila e de CI er usatge deth taulèu digitau.

Era activitat consistic en explicar-les eth conde dera Frisadeta d'Òr e es tres ossi e hèr ues acitivitats de restacar, escriúer, plaçar, ...

Entà atier mielhor ara mainadèra petita e esvitar era dispersion dividirem as escolans per parelhes, autant as de siesau coma as d'Ed. Infantila.

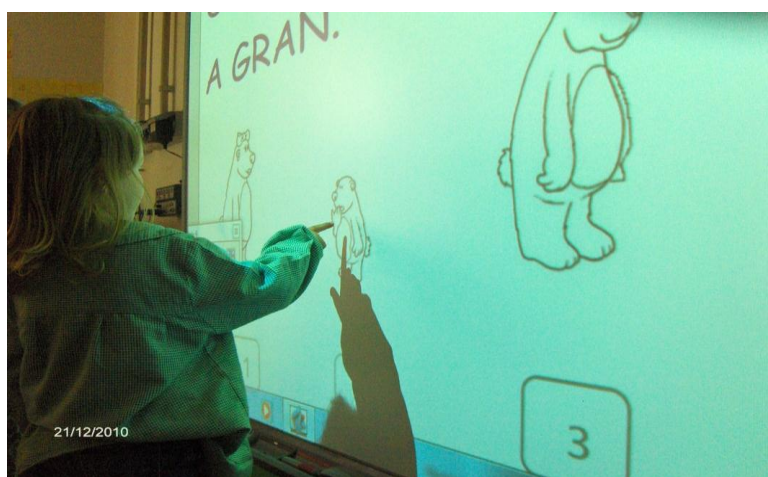
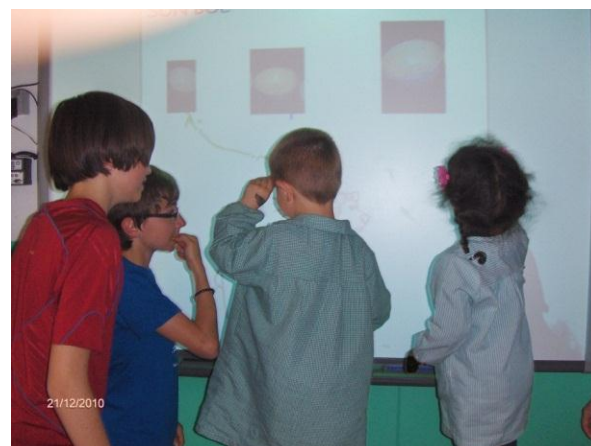
En tot qu'ua parelha de siesau hège era explicacion, era rèsta de mainatges susvelhauen ara rèsta de petiti, o ben realizauen d'auti trabalhs de classe.

Eth conde s'explicaue un còp per parelha e es activitats les hègen a nivèu individuau entà que toti es petit auessen contacte damb era PDI.

Es escolans de CI hèren ua activitat d'Inglés sus es madeish conde.



EXPLICAM ETH CONDE



PODEM ESCRÍUER



AUEM UN DIT MAGIC



Les auem hèt a crèir qu'eth color vermelh pintaue verd, o blu o nere. Qu'es sòns dits tanben pintauen.



**QUE BEN MOS AC
PASSANT ES GRANI
HÈNT-LES A
PENSAR QU'ES
COLORS SON**

THE THREE BEARS & GOLDILOCK'S



**IT IS A FANTASTIC
RESOURCE!**



Eth passat dia 7 de junh
recebérem era visita de
Anna Dalmau, coordinadora
deth projècte, qui mos
expliquèc en qué consistie e
que demoraue de nosati.

Dempús d'ua plan polida
explicacion ena classa sus
eth per qué deth projècte,
des costumes des arongles e



de coma podíem participar-i. Sagèrem de gèsser a contarotlar eth cens
deth nòste poble, mès eth temps non mos acompanyhèc e auerem de deishar
era activitat sense acabar, totun autant es mèstres coma es escolans e
escolanes de 4au, 5au e 6au mos comprometérem a contunhar eth prètzhèt
que non auíem acabat.



Qué ei eth Projècte *Orenetes*?

Ei ua iniciatiua d'estudi des audèths e eth miei urban basada ena
participacion ciutadana e en seguiment des nins d'arogla coablanca
(*Delichon urbicum*) des pòbles e ciutats de Catalonha.

A qui s'adrece?

- A quinevolh persona o collectiu que, sense besonh d'auer
coneishements prèvis sus es audèths, volgue participar en un
projècte de seguiment a nivèu de territòri catalan.

Per qué era arongla coablanca?

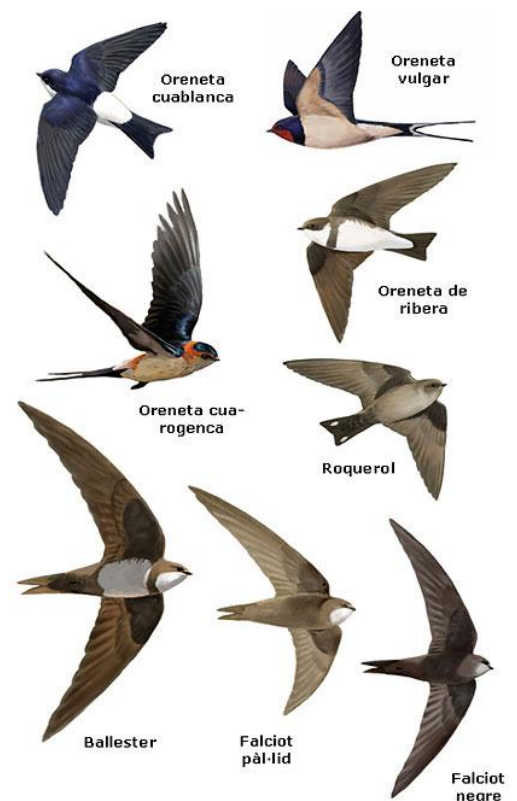
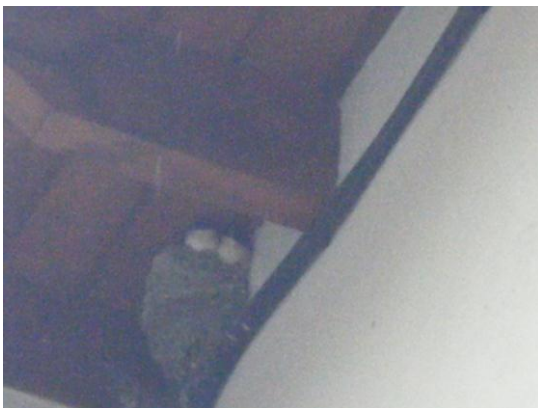
Pr'amor de:

- ↳ Era sua àmplia airau de distribucion en Catalonha.
- ↳ Era costum de nidificar enes façades des bastisses des pòbles e ciutats, la hè ua espècie propèra as persones e de facila observacion.
- ↳ Era preséncia e abundància des sòns nins ei hòrtament restacada as caracteristiques des bastisses, ath respècte uman pes nins e as condicions der entorn, inclodida era qualitat atmosferica e era disponibilitat dera hanga.
- ↳ Era facila identificacion e eth sòn aspècte simpatic potencien era sua capacitat de seduccion ambientau.

Coma la podem identificar?

Era arongla coablanca ei mès lèu petita (13,5-15 cm de longada e enter 15 e 21 gr.) de color nerós -damb ludentors o irisdiscéncias blavoses- e eth vrente e era gòrja blanques. Ne subergés eth carpon tanben blanc. Era sua coa ei mès cuerta e mens enforquilhada qu'era dera arongla vulgar era quau a era gòrja mès lèu vermelhos

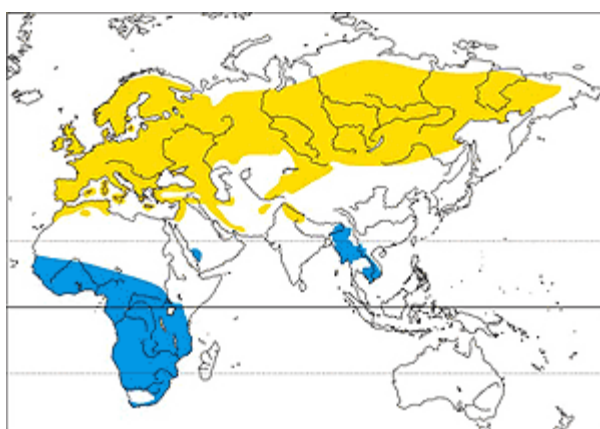
a.



Era arongla cuablanca e d'aves espècies damb un vòl parion. (© Toni Llobet)

A on e quan la podem trapar?

Era arongla cuablanca ei ua espècies migradora, que pendent era epòca de cria (primauera-estiu) se trape des de Portugal enquia Japon e des dera península Escandinaua enquiath nord d'Africa. Ena tardor comencen eth viatge enquia Africa subsahariana e era península de Malàisia entà passar er iuèrn.



■ període de cria
■ iuèrn

(© *Handbook of the Birds of the World*, Lynx Edicions).

En Catalonha arribe a compdar dera dusau quinzea de març e comence a marchar a finaus d'agost.

Coma ei eth sòn nin?

Eth nin ei de hanga, esfèric e totaument barrat, execptat d'ua petita dubertura ena part superiora d'uns 2-3 cm de diàmetre. Non se pòt confóner damb eth de cap auta espècie. Es dera arongla vulgar e eth roquerol son totaument daurits de naut en tot qu'eth dera arongla coa-jaunenca a un distintiu canau d'entrada. Era arongla de ribèra e es falciòts crien en horats. Ath delà, era arongla de ribera jamès crie ne en cases ne en bastisses.



De qué se neurissen?

Se neurissen exclusiuament d'insectes que capture en vòl, en generau a fòrça mès nautada qu'era rèsta d'arongles. Ei aquest regim alimentari e es consegüents beneficis que mos apòrten an estat era causa dera proteccion legau dera espècie.

Curiositats

- Se considèra que pòrte bona sòrt ara casa a on hè eth nin, totun encara ia fòrça personas qu'encara trinquen es sòns nins entà esvitar es excrements, que non son arren mès que es pèths seques des insectes que s'an minjat. Entà esvitar eth problema n'i a pro damb [méter ua estatgèra de husta dejós eth nin](#).
- "The Housemartins" ("Es Arongles Coablanques ") siguec un grop gamós de pòp britànic a finaus des ans 80.
- Un des prumèrs precedents der anerament scientific d'audèths avec lòc en Vilabertran, eth 25 d'agost de 1907, quan ua arongla cuablanca se deishèc marchar damb un tueu de suro estacat en còth e damb un missatge en sòn interior. Siguec capturada eth 16 de mai de 1908 en Suïssa (Zofinge).
- Es joeni neishudi ena prumèra pòsta pòden ajudar as sòns pairs a neurir es poriquets dera dusau/tresau pòsta (*cria cooperatiua*)
- Es poblacions d'arongles cuablanca ei un bon indicador dera qualitat deth aire.

Se ne voletz saber un shinhau mès de tot aquest projècte podeth consultar era adreça:

www.orenetes.cat

E... COMA ÈS, CALAMAR?

Ei que tot mos encuriós!

E plan ben que va, perque non pensaríetz pas qu'es calamars, quan son ena mar, son "ara romana" o parlen coma er amic de Bob Esponja?

Aciu vo'n hèm cinc sòs de çò que vedèrem quan ne dissecionèrem un...

Prumèr vam a hèr un shinhau de teoria: un diboish que mos permet d'anar descurbint quines parts i trobaram, es esturments que mos cau entà "investigar-lo" (ja ac sabetz qu'èm detectius tostemp?)

E tot seguit: *manos a la obra!*



Ai senho, a jo que me dèishe un shinhau trist tot açò...



Donques que vòs que te diga... Jo les preferisqui "ara romana"! Quin hàstic!

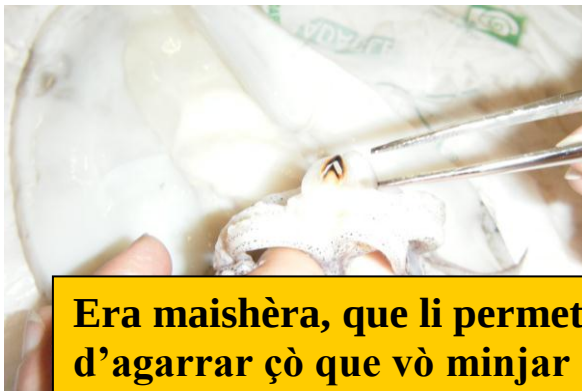
E aciu ne vederem parts:



Es tentacles



Era ploma o casquèlh intèrn



Era maishèra, que li permet d'agarrar çò que vò minjar



E d'autes parts...



ES NÒSTES AUXILIARES

En nòste estudi coma ben sabetz auem tres auxiliars que formen part dera nòsta comunautat educativa.

Òla mainatges!

Sò Rosa Mari, creigui que toti me coneishetz, sò era **auxiliara de convèrsa** der estudi. Dejà pòrti 21 ans en “còle” de Les.

Eth mèn trabalh consistís en ajudar as mainatges e mainades a refortilhar er aranés, sustot as mès petiti. Tanben m’apunti damb vosati enes hèstes, gessudes, activitats de piscina, ...

Passatz un bon ostiu



CARMEN



Manoly

Eres son es auxiliars **d’Educacion Especiau** en estudi, a diferéncia de Rosa Mari pòrten mens ans en estudi, sustot Manoly qu’ei era mès nauèra.

Eres dues atien pendent ues ores setmanaus ada aqueri escolans e escolanes qu’ac an de besonh, entà ajudar-les a èster mès autònoms.

Trabalhen autant laguens dera aula ordinària coma dehòra, en tot susvelhar es besonhs dera mainadèra ara qu’atien.

Son un supòrt ara mèstra e un referent entath mainatge o mainada.

TEATRE

Era mainadèra d'Educacion Infantila participèrem eth dia 17 de mai en 4au. Festivau de Teatre ena Escòla, damb ua òbra que se titulaue: Era Maladeta. Aquesta òbra ère ua adaptacion dera que escriuèc Mossen Condò Sambeat. Actuèrem ena Sala der Ajuntament de Les e eth nòste public sigueren es escolans e escolanes dera ZER, mens era escòla d'Arties.

Era istòria anaue d'un gigant que viuie ena Maladeta e se cridaue Còrdehèr. Aquest gigant s'enamorèc d'ua pastoreta que cuedaue bestiar e que se didie Blancaflor, mès a era non li agradaue bric aquest gigant. Alavetz, Còrdehèr la embarrèc ena preson e tot e que li auferie totes es sues riqueses, era pastoreta non en volie saber arren d'eth. Un dia eth gigant descubric a un page que li portaue minjar e se'n dèc compde qu'es dus s'estimauen. Enfurismat Còrdehèr envièc ath page tà ua montanha ben lunh. Ath cap d'un temps eth page veiguec arribar a un amoinaire e se heren amics. Er amoinaire (que ère Nòste Senher) auie un baston magic e damb eth hec aparéisher a Blancaflor que la maridèc damb eth page, e ath dolent de Còrdehèr le deishèc congelat ath pè dera Maladeta.



Era òbra la narrèren dues mainades de 6au: **Ares** e **Carmen** e cau díder qu'ac heren fòrça ben.



Es animalòts que cuedaue Blancaflor, amassa



Vaques



e Shivaus



Tanben i auie es
isards qu'amiauen era
carròça e es soldats
qu'embarrèren a
Blancaflor ena preson
en tot aubeir es
ordes de Còrdehèn.



E aciu auetz ath page e ar amoinaire.



Quan acabèc era
funcion gesserem
toti a saludar.
Mos felicitèren
per lo ben qu'ac
auiem hèt!



Fin finalu, eth senhor Síndic Paco Boya e er Alcalde de Les Emilio Medan
mos heren entrega d'un diplòma tà cada un de nosati.



GESSUDA TÀ SAINT-BÉAT

Eth passat dimars 14 de junh es escolan@s de CM participèren ena darràra jornada d'intercanbi damb es escolan@s deth madeish cicle de Saint Beat. Aguest còp baishèrem nosati a veder-les e era trapada siguec en Col de Merlè.

Comencèrem era jornada damb ua activitat d'orientacion a on escolan@s e mèstres mos despartírem en grops en tot barrejar-mos damb era finalitat de potenciar era competéncia comunicatiua, entà realizar-la. Aguesta activitat consistic en saber interpretar eth mapa entà anar as lòcs mercadi.



Auem trapat un punt des assenhaladi en mapa.

Era ora de dinar entà recuperar es fòrces perdudes pendent eth maitin.



Dempús de dinar, temps de léser.

A veir qui l'agarrarà.



Ara Susana mos explique en que consistís
era activitat d'orientacion qu'auem de hèr
soleti
Sense cap de mèstre.

Un còp plan cansadi dempús d'auer hèt tot eth recorrut, arribèc era ora de dinar.
Mos metérem dejós d'ua carpa en tot cercar era ombra.



Dempús deth temps de léser, arribe eth moment, tot e qu'entà eri serà ua suspresa
pr'amor que serà eth moment de hèr era activitat d'orientacion... mèss damb bèth petit
cambi. Ara ac an de hèr eri soleti!